

Verden går fremover, hvis vi vil

Taler

Jens Stoltenberg

Dato

1 januar 2011

Sted

Samsending NRK1 og TV2

Omstendigheter

Nyttårstale

1 Kjære alle sammen!

I disse dager er det 100 år siden Roald Amundsen ankret opp i Hvalbukta.

5 Fra vinterbasen "Framheim" forberedte han framrykkingen mot Sydpolen og den siste etappen i kappløpet mot britene.

Verden ventet i spenning.

10 Etter en eventyrlig ekspedisjon, nådde fem menn fra nord det sørligste punktet på kloden den 14. desember 1911.

Da Roald Amundsen plantet det norske flagget på Sydpolen satte han Norge på verdenskartet.

15

I år skal vi derfor feire et viktig årstall i vårt lands historie.

Amundsens bragd fylte en ung nasjon med stolthet.

20 Sammen med Fridtjof Nansens ekspedisjoner ble det en del av vår identitet som nordmenn.

Isødet formet Norge.

25 Et lite land viste verden at det kunne utrette store ting.

I desember vil jeg delta i feiringen av 100-årsdagen på polpunktet.

30 Der skal vi minne hverandre om at hver generasjon må sette seg nye djerpe mål:

Antarktis i 2011 handler ikke lenger om kappløp, men om samarbeid.

Forskere fra mange land arbeider sammen for å forstå de farlige
35 klimaendringene som truer hele verden.

Nansen og Amundsen erobret isen.

Vår bragd skal være å hindre at isen smelter.

40

Over 1200 av dagens nordmenn var født da Roald Amundsen nådde Sydpolen.

45

I hundreåret som har gått siden den gang har de deltatt i en fantastisk
forvandling av Norge.

Samtidig med at polfarerne reiste sørover med Fram, reiste tusenvis av norske
50 tjenestejenter og husmenn vestover med Amerikabåten.

I det nye landet var det bedre muligheter for arbeid og jord.

En av de norske utvandrerne skrev begeistret hjem at i Amerika - "spiser vi
55 julemat hver dag."

I 1911 var vi et fattig jordbrukssamfunn som mange flyttet fra.

I 2011 er vi et rikt, moderne samfunn som mange vil flytte til.

60

De mange svenskene som holder hjulene i gang i Norge, sier at Norge frister
enormt med høye lønninger og gode jobbtillbud.

For en reise våre eldste har vært med på!

65

De ble født inn i en ung nasjon som var blant de fattigste i Europa.

70 I ungdommen gikk mange av dem arbeidsledige i "de harde trettiåra", den forrige store økonomiske krisen i verden.

De ble voksne i kampen mot nazismen.

75 Resten av livet brukte de til å bygge opp et velferdssamfunn ingen andre folk, noe sted i verden, noensinne i historien, har opplevd maken til.

De eldste blant oss er derfor med rette kalt "den fremste generasjonen."

80 "Den fremste generasjonen" vil også bli husket for en annen innsats.

Det var nemlig mye å glede seg over i Norge frigjøringsvåren 1945.

85 Resultatet så vi på de høye fødselstallene i 1946.

De store etterkrigskullene er nå i ferd med å bli pensjonister, og vi lever stadig lenger.

90 Historikerne regner 30 år som en generasjon.

I Norge har forventet levealder økt med nesten en generasjon på 100 år.

95 Det at så mange av oss lever lenger er kanskje det fineste og flotteste uttrykket for fremgangen vi har opplevd.

For 100 år siden fikk mange 65-åringer omsorg av sine barn.

I dag gir mange 65-åringer omsorg til sine foreldre.

100

Vi snakker om en helt ny form for alderdom.

I dag henger ikke de gamle i et horn på veggen, de henger over PC-en.

105 De møtes på kjøpesenteret, i bridgeklubben, på golfbanen og på

eldreuniversitetet.

Samfunnets syn på alder endrer seg med tiden.

110

Og som jeg selv oppdaget da jeg fylte femti:

Synet på alder endrer seg også med alderen.

115 Som samfunn må vi forandre holdningene til alder i takt med at vi lever lenger og er friskere enn før.

Dette er årsaken til at vi fra og med i dag får et helt nytt pensjonssystem i Norge.

120

Da vi innførte Folketrygden i 1967 var pensjonsalderen 70 år. Forventet levealder var 74 år.

Mange fikk ingen eller kun kort tid som pensjonist.

125

I dag blir det mulig for alle å ta ut pensjon fra fylte 62 år, mens den forventede levealderen nå er 81 år.

Nå kan de fleste regne med en langvarig tilværelse som pensjonist.

130

Det nye pensjonssystemet sikrer valgfrihet for de som ikke kan eller ikke vil jobbe mer.

Mange har stått på hele livet og vil heller ha velfortjent tid til å roe ned, dyrke
135 interesser og oppfylle drømmer.

Det er dem virkelig vel unt.

140

Samtidig er det mange med verdifull erfaring som har helse og vilje til å stå på videre.

Derfor blir det fra i dag lettere å kombinere pensjon og arbeid.

Til glede for den enkelte og for fellesskapet.

Og til de som måtte være i tvil om at godt voksne har mye å bidra med:

Se på Egil "Drillo" Olsen.

150

I året som gikk beviste han ettertrykkelig at erfaring er en kraft det er vanskelig å slå.

155

Men det er også en del av livet at helsa skranter med alderen.

For ikke så mange tiår siden var omsorg for eldre stort sett et privat ansvar i Norge.

160

Så sent som på 1960-tallet måtte de fleste tas hånd om av familien.

En av de viktigste bærebjelkene i et moderne velferdssamfunn er offentlig eldreomsorg av god kvalitet.

165

Vi skal gi de eldre den omsorgen de trenger.

De aller fleste greier seg heldigvis selv, men ingen skal være redd for at de ikke får en hjelpende hånd.

170

For noen holder det med noen timer hjemmehjelp i uka.

Andre trenger pleie hele døgnet.

175

De aller fleste får den hjelpen de trenger.

Hver dag gjør titusenvis av ansatte en fantastisk innsats.

I kommunal hjemmehjelp, i sykehjem drevet av ideelle organisasjoner og i private omsorgsbedrifter.

180

De trøster og løfter.

185 Vasker og steller.

Handler mat og gir medisiner.

Takk for den omsorgen og omtanken dere gir hver eneste dag!

190

Men vi må også gjøre noe med det som ikke fungerer.

Ved å sette alle kluter til, fikk vi til full barnehagedekning.

195 Nå er vi i gang med den neste store oppgaven:

Alle eldre skal få den hjelpen de trenger.

200

Derfor bygger vi nå ut tilbud om sykehjemsplass eller heldøgns omsorg til alle som trenger det.

205

Det har til alle tider vært kvinnene som har tatt de største omsorgsløftene.

For de oppvoksende slekter, og for familiens eldste.

Derfor er det fullt fortjent at vi i det nye pensjonssystemet i større grad belønner kvinners omsorgsinnsats.

210

De som har vært hjemme med barn, vil når de nå blir pensjonister, få et større tillegg i pensjonen for dette.

Lave inntekter og deltidsarbeid vil også gi mer i pensjon.

215

Samlet gjør dette at langt færre kvinner blir minstepensjonister.

Gode barnehager og god eldreomsorg er viktig for barna og de eldre, men det har også gjort det mulig for flere kvinner å ta utdanning og gå ut i arbeidslivet.

220

Det som gjør Norge rikt, er at så mange er i jobb.

225 Og det som særlig skiller oss fra de fleste andre land, er at så mange kvinner
velger å være yrkesaktive.

Mange sier ofte til meg at Norge er heldig som har oljen.

230 Det er riktig; men mye viktigere:

Norge er heldig som har norske kvinner.

235 Og med dette er vi tilbake til en av mine kjepphester. Det er hverandres arbeid vi
lever av. Jo flere som er i arbeid, jo mer velferd.

Roald Amundsen ble nasjonens helt for det mot han viste i isen.

240 Våre fremste helter i dag, er de norske kvinner og menn som tjenestegjør i
Afghanistan.

245 Jeg hadde gleden av å feire 17. mai med våre styrker i Meymaneh og Mazar-E-
Sharif og ble fylt av stolthet over å se hva norske soldater utretter i et land langt
borte.

250 Sorgen var desto større da jeg få uker senere fikk meldingen om at en veibombe
hadde tatt livet av Andreas Eldjarn, Simen Tokle, Trond André Bolle og
Christian Lian.

Tidligere har vi også i dyp sorg mottatt budskap om at vi mistet Claes Joachim
Olsson, Trond Petter Kolset, Kristoffer Sørli Jørgensen, Tor Arne Lau-
Henriksen og Tommy Rødningsby.

255 Sendt av Norge, på oppdrag for verdenssamfunnet.

De ga sine liv for fred i Afghanistan, en tryggere verden og for Norges sikkerhet.

260 La oss derfor minnes våre falne.

Vi tenker på deres familie og venner, og vi retter en stor takk til våre styrker ute.

265

Det er i år ti år siden terrorangrepene mot amerikanske byer førte til aksjonen i Afghanistan.

Jeg forstår at mange har opplevd dette som et urolig tiår for verden.

270

Men sannsynligvis er det tiåret vi har bak oss det beste tiåret i menneskenes historie.

275

Til tross for Afghanistan og Irak, har antall væpnede konflikter og drepte i kamp gått ned.

Flere mennesker enn noen gang lever i frie samfunn.

280

Til tross for finanskrisen har gjennomsnittsinntekten i verden aldri vært høyere. Den samlede produksjonen er nesten dobbelt så stor som for ti år siden.

Til tross for jobben som gjenstår for å hindre global oppvarming, er vi i ferd med å løse andre miljøproblemer som sur nedbør og nedbryting av ozonlaget.

285

Flere hundre millioner mennesker er løftet ut av fattigdommen.

Rett før jul fikk vi meldingen om at HIV-epidemien nå for første gang er på tilbaketog.

290

Og vi kan være i ferd med å utrydde noen av de farligste smittsomme sykdommene. Takket være økt vaksineringsgrad av barn er om lag 5 millioner menneskeliv reddet på ti år.

Over hele verden går barnedødeligheten ned og levealderen opp.

295

Jeg begynner derfor det nye året i optimismens tegn og minner om at "menneskeheten skaper sin egen historie."

Som de eldste blant oss kan skrive under på:

300

Verden går fremover, hvis vi vil.

Og vi vil.

305

Jeg vil takke Kongehuset for innsatsen i året som gikk.

Med tro på fremtiden og hva det nye året kan bringe, ønsker jeg dere alle et riktig godt nytt år!

310

Kilde

www.regjeringen.no

Emner

Nyttårstale

315

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/verden-gar-fremover-hvis-vi-vil>

320

325

330

335